

БОРИКА АД

Годишен финансов отчет за 2009 г.

Съвет на директорите (СД):

Димитър Костов	Председател на СД
Левон Хампарцумян	Зам. Председател на СД
Александър Матрозов	Член на СД, Изпълнителен директор
Виолина Маринова	Член на СД
Виктор Мечкаров	Член на СД
Мартин Заимов	Член на СД
Анна Аспарухова	Член на СД

Главен счетоводител:

Силвия Кръстева

Адрес на управление:

София, бул. Цариградско шосе 117

Юрист:

Ангел Калайджиев

Обслужващи банки:

УниКредит Булбанк АД
Централна кооперативна банка АД
Сосиете Женерал Експербанк АД

Одитори:

“АФА” ООД

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

ДО АКЦИОНЕРИТЕ НА БОРИКА АД

Доклад върху финансовия отчет

Ние извършихме одит на приложения финансов отчет на **БОРИКА АД** (Дружеството), включващ отчета за финансовото състояние към 31 декември 2009 година, отчета за всеобхватния доход, отчета за промените в собствения капитал и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и обобщеното оповестяване на съществените счетоводни политики и другите пояснителни приложения.

Отговорност на ръководството за финансовия отчет

Отговорността за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз, се носи от ръководството. Тази отговорност включва: разработване, внедряване и поддържане на система за вътрешен контрол, свързана с изготвянето и достоверното представяне на финансови отчети, които да не съдържат съществени неточности, отклонения и несъответствия, независимо дали те се дължат на измама или на грешка; подбор и приложение на подходящи счетоводни политики; и изготвяне на приблизителни счетоводни оценки, които да са разумни при конкретните обстоятелства.

Отговорност на одитора

Нашата отговорност се свежда до изразяване на одиторско мнение върху този финансов отчет, основаващо се на извършения от нас одит. Нашият одит бе проведен в

съответствие със Закона за независимия финансов одит и професионалните изисквания на Международните одиторски стандарти. Тези стандарти налагат спазване на етичните изисквания, както и одитът да бъде планиран и проведен така, че ние да се убедим в разумна степен на сигурност доколко финансовият отчет не съдържа съществени неточности, отклонения и несъответствия.

Одитът включва изпълнението на процедури с цел получаване на одиторски доказателства относно сумите и оповестяванията, представени във финансовия отчет. Избраните процедури зависят от преценката на одитора, включително оценката на рисковете от съществени неточности, отклонения и несъответствия във финансовия отчет, независимо дали те се дължат на измама или на грешка. При извършването на тези оценки на риска одиторът взема под внимание системата за вътрешен контрол, свързана с изготвянето и достоверното представяне на финансовия отчет от страна на предприятието, за да разработи одиторски процедури, които са подходящи при тези обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на системата за вътрешен контрол на предприятието. Одитът също така включва оценка на уместността на прилаганите счетоводни политики и разумността на приблизителните счетоводни оценки, направени от ръководството, както и оценка на цялостното представяне във финансовия отчет.

Считаме, че извършеният от нас одит предоставя достатъчна и подходяща база за изразеното от нас одиторско мнение.

Мнение

В резултат на това удостоверяваме, че финансовият отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2009 година, както и неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината завършваща тогава, в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз.

Доклад върху други правни и регулаторни изисквания

Годишен доклад за дейността на Дружеството по изискванията на Закона за счетоводството (чл. 33)

В съответствие с изискванията на българския Закон за счетоводството (чл. 38, пар. 4), ние сме се запознали с годишния доклад на ръководството за дейността на Дружеството за отчетната 2009 година. Този доклад не представлява част от годишния му финансов отчет за същия период. Отговорността за изготвянето на този годишен доклад за дейността с дата 8 февруари 2010 година се носи от ръководството на Дружеството. Историческата финансова информация, представена в годишния доклад за дейността, съответства във всички съществени аспекти на информацията, представена и оповестена във финансовия отчет на Дружеството към 31 декември 2009 година, изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз.

АФА ООД

АФА ООД

Регистрирано специализирано одиторско предприятие

Рени Георгиева Йорданова

Управител

Валя Йорданова Йорданова

Регистриран ДЕС, отговорен за одита

18 февруари 2010 година

ул. "Оборище" 38

гр. София 1504, България

Съдържание

ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	7
3. ПРИХОДИ	26
4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО	26
5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	27
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	27
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	28
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	28
9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	29
10. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	29
11. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	30
12. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	31
13. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ	32
14. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	32
15. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	32
16. ДРУГИ ТЕКУЩИ АКТИВИ	33
17. ДЕПОЗИТИ В БАНКИ	34
18. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	34
19. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	35
20. ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	36
21. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ	37
22. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	39
23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	39
24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ	40
25. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	40
26. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	41

БОРИКА АД

ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

за годината, завършваща на 31 декември 2009 година

	Приложения	2009 BGN '000	2008 BGN '000
Приходи	3	13 742	13 598
Други доходи/(загуби) от дейността, нетно	4	(98)	182
Разходи за материали	5	(327)	(365)
Разходи за външни услуги	6	(2 085)	(2 119)
Разходи за персонала	7	(2 689)	(2 405)
Разходи за амортизация	11,12	(1 276)	(1 430)
Други разходи за дейността	8	(105)	(116)
Отчетна стойност на продадени стоки		(149)	(502)
Печалба от оперативната дейност		7 013	6 843
Финансови приходи	9	1 173	382
Печалба преди данък върху печалбата		8 186	7 225
Разход за данък върху печалбата	10	(820)	(724)
Нетна печалба за годината		7 366	6 501
Други компоненти на всеобхватния доход		-	-
Общо всеобхватен доход за годината		7 366	6 501

Приложенията на страници от 5 до 48 са неразделна част от финансовия отчет.

Изпълнителен директор:

Александър Матрозов
Александър Матрозов

Главен счетоводител (съставител):

Силвия Кръстева
Силвия Кръстева

БОРИКА АД
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
 към 31 декември 2009 година

АКТИВИ	Приложения	31 декември 2009 BGN '000	31 декември 2008 BGN '000
Нетекущи активи			
Имоти, машини и оборудване	11	10 870	3 189
Нематериални активи	12	760	848
Други нетекущи активи	13	441	-
		<u>12 071</u>	<u>4 037</u>
Текущи активи			
Материални запаси	14	182	187
Търговски вземания	15	1 380	1 481
Други текущи активи	16	458	219
Депозити в банки	17	4 404	17 467
Парични средства и парични еквиваленти	18	22 737	8 560
		<u>29 161</u>	<u>27 914</u>
ОБЩО АКТИВИ		<u><u>41 232</u></u>	<u><u>31 951</u></u>
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
Основен акционерен капитал		5 000	5 000
Резерви		26 128	19 627
Неразпределена печалба		7 366	6 501
	19	<u>38 494</u>	<u>31 128</u>
ПАСИВИ			
Нетекущи задължения			
Пасиви по отсрочени данъци	20	83	127
Задължения към персонала при пенсиониране	21	89	73
		<u>172</u>	<u>200</u>
Текущи задължения			
Търговски задължения	22	2 312	175
Задължения за данъци	23	47	280
Задължения към персонала и социалното осигуряване	24	207	168
		<u>2 566</u>	<u>623</u>
ОБЩО ПАСИВИ		<u>2 738</u>	<u>823</u>
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ		<u><u>41 232</u></u>	<u><u>31 951</u></u>

Приложенията на страници от 5 до 48 са неразделна част от финансовия отчет.

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Съвета на директорите и е подписан от негово име на 16 февруари 2010 г. от:

Изпълнителен директор:

Александър Матрозов
 Александър Матрозов

Главен счетоводител (съставител):

Силвия Кръстева
 Силвия Кръстева

13/3 -18/02/2010 2

БОРИКА АД

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, завършваща на 31 декември 2009 година

Приложения	2009 BGN'000	2008 BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност		
Постъпления от клиенти	16 595	16 175
Плащания на доставчици	(5 019)	(3 533)
Плащания на персонала и за социалното осигуряване	(2 605)	(2 388)
Платени данъци (без данъци върху печалбата)	(1 370)	(2 143)
Платени данъци върху печалбата	(893)	(593)
Получени лихви по текущи сметки	9	17
Други постъпления/(плащания), нетно	(32)	(30)
Нетни парични потоци от оперативна дейност	6 685	7 505
Парични потоци от инвестиционна дейност		
Покупки на машини и обрудване	(6 326)	(569)
Постъпления от продажби на машини и оборудване	9	-
Покупки на нематериални активи	(364)	(121)
Предоставени депозити в банки с инвестиционна цел	(2 000)	(16 649)
Постъпления от възстановени депозити в банки с инвестиционна цел	15 000	-
Получени лихви по депозити с инвестиционна цел	1 173	287
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционната дейност	7 492	(17 052)
Нетно увеличение/(намаление) на паричните средства и паричните еквиваленти	14 177	(9 547)
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари	8 560	18 107
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	22 737	8 560

18

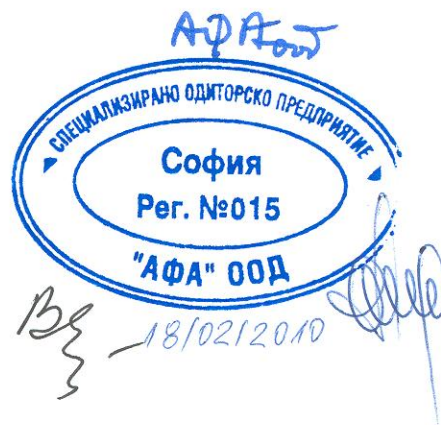
Приложенията на страници от 5 до 48 са неразделна част от финансовия отчет.

Изпълнителен директор:

Александър Матрозов

Главен счетоводител (съставител):

Силвия Кръстева

БОРИКА АД

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ

за годината, завършваща на 31 декември 2009 година

	Приложения	Основен	Резерви	Неразпределена	Общо
		акционерен		печалба	собствен
		капитал			капитал
		BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари 2008 година		5 000	14 210	5 417	24 627
<i>Промени в собствения капитал за 2008 година:</i>					
Разпределение на печалбата за		-	5 417	(5 417)	-
* резерви		-	5 417	(5 417)	-
Общ всеобхватен доход за годината		-	-	6 501	6 501
Салдо на 31 декември 2008 година	19	5 000	19 627	6 501	31 128
<i>Промени в собствения капитал за 2009 година:</i>					
Разпределение на печалбата за		-	6 501	(6 501)	-
* резерви		-	6 501	(6 501)	-
Общ всеобхватен доход за годината		-	-	7 366	7 366
Салдо на 31 декември 2009 година	19	5 000	26 128	7 366	38 494

Приложенията на страници от 5 до 48 са неразделна част от финансовия отчет.

Изпълнителен директор:

Александър Матрозов
Александър Матрозов

Главен счетоводител (съставител):

Силвия Кръстева
Силвия Кръстева

18/02/2010

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

“БОРИКА” е акционерно дружество, регистрирано в България със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Цариградско шосе № 117.

“БОРИКА” е създадено през 1993 г. с Решение 34/04.02.1993г. на Управителния съвет на Българска народна банка (БНБ) като еднолично дружество с ограничена отговорност (ЕООД). С Решение 95/09.06.2004 г. на Управителния съвет на БНБ, изпълняващ функциите на едноличен собственик на “БОРИКА” ЕООД, на 1 юли 2004 г. е осъществено преобразуване на “БОРИКА” ЕООД чрез промяна на правната му форма в еднолично акционерно дружество “БОРИКА” ЕАД. На проведеното на 14 юни 2005 г. общо събрание на акционерите е приета промяна на търговската фирма на дружеството от еднолично акционерно дружество на акционерно дружество.

Собственост и управление

Към 31.12.2009 г. капиталът на дружеството е разпределен в акции с номинална стойност на една акция 1,000 лв.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството е както следва:

- 1 Българска Народна Банка - 36.24 %;
- 2 ТБ "Инвестбанк" АД - 0.84 %;
- 3 "Общинска банка" АД - 4.48 %;
- 4 "Първа инвестиционна банка" АД - 6.60 %;
- 5 "Райфайзенбанк България" ЕАД - 2.60 %;
- 6 "Банка Пиреос България" АД - 1.28 %;
- 7 МКБ "Юнионбанк" АД - 0.40 %;
- 8 "Обединена българска банка" АД - 6.60 %;
- 9 " Корпоративна търговска банка" АД - 0.92 %;
- 10 "ПроКредит Банк България" АД - 0.60 %;
- 11 "Токуда банк" АД - 0.16 %;
- 12 "Банка ДСК " ЕАД - 6.60 %;
- 13 " Сосиете Женерал Експресбанк” АД - 5.32 %;
- 14 "Интернешънъл асет банк" АД - 0.92 %;
- 15 "Алианц Банк България" АД - 0.84%;
- 16 " УниКредит Булбанк" АД - 13.88 %;
- 17 "Централна кооперативна банка” АД - 2.92 %;

- 18 "СИБАНК" АД - 1.88 %;
- 19 "Юробанк И Еф Джи България" АД - 6.56 %;
- 20 "Емпорики Банк България" ЕАД - 0.12 %;
- 21 "Алфа банка - клон България" - 0.12 %;
- 22 "Българска банка за развитие" АД - 0.12 %.

Дружеството има едностепенна система на управление със съвет на директорите (СД) от 7 членове. Председател на СД е Димитър Костов. Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор Александър Матрозов.

Към 31.12.2009 г. общият брой на персонала в дружеството е 60 служители (31.12.2008 г.: 57).

Предмет на дейност

Предметът на дейност на дружеството за отчетния период включва следните видове операции и сделки:

- обслужване на авторизация на картови плащания и обслужване на сетълмента на плащанията с банкови карти в RINGS в Република България;
- персонализиране на банкови карти и печатане на писма с ПИН код;
- обслужване на банки, членове на международни картови организации, при издаване, управление и плащания с картови продукти на тези организации;
- монтаж и включване на терминални устройства АТМ (банкомати) и ПОС към картовата система БОРИКА;
- сертифициране на терминални устройства АТМ и ПОС;
- обучение на персонала, обслужващ финансово банкомати;
- разработка на софтуер, свързан със системи за картови разплащания.

Финансова криза 2008 – 2009 година

Финансовата криза през 2008 - 2009 г. не е повлияла върху дейността и икономическите показатели на дружеството и не се очаква рязък и съществен спад в обема предлагани услуги през следващия отчетен период.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1. База за изготвяне на финансовия отчет

Финансовият отчет на “БОРИКА” АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2009 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2009 г., не са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, освен във въвеждането на новия отчет за всеобхватния доход, и нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени - в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Тези стандарти и тълкувания включват:

- МСС 1 (променен) Представяне на финансовите отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) Този стандарт въвежда отчет за всеобхватния доход, като поставя акцент на разделението на промените в собствения капитал в резултат на операции със собствениците (капиталови операции) от тези, които не са резултат от операции със собствениците. Общият всеобхватния доход може да бъде представен или в един отчет на всеобхватния доход (обхващайки отчета за всеобхватния доход и всички ефекти в собствения капитал, които не са резултат от операции със собствениците), или в два отчета – отчет за доходите и отделен отчет за всеобхватния доход. Допълнително, наименованието на счетоводния баланс е променено на отчет за финансовото състояние, а форматът на отчета за промените в собствения капитал е променен в по-кондензиран вид. Ръководството на дружеството е избрало да прилага единен отчет за представяне на всеобхватния доход.
- МСС 23 (променен) Разходи по заеми (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Този стандарт, в променения си вариант, определя разходите за заеми, с които се финансира придобиването, строителството и производството

на квалифицирани активи, да бъдат капитализирани като компонент от цената на придобиване (себестойността) на актива за срока на строителството/изграждането /производството;

- Подобрения в МСФО (май 2008 г.) – подобрения в МСС 1, 8, 10, 16, 19, 20, 23, 27 (с изключение на свързаните с промените в МСФО 3), 28(с изключение на свързаните с промените в МСФО 3 и съответните промени в МСС 27), 29, 31(с изключение на свързаните с промените в МСФО 3 и съответните промени в МСС 27),34, 36, 38, 39, 40 и 41; МСС 7 във връзка с МСС 16; МСФО 7 и МСС 32 във връзка с МСС 28 и 31 (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Тези подобрения внасят частични промени в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност в правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията;
- МСС 32 (променен) Финансови инструменти: Представяне и МСС 1 (променен) Представяне на финансовите отчети – относно упражняемите финансови инструменти (с пут опция) и задължения възникнали при ликвидация (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Промените в тези стандарти изискват упражняеми финансови инструменти (с пут опция), както и инструменти, които налагат на предприятие задължение да предостави на друга страна pro rata дял от нетните му активи само в случай на ликвидация, да бъдат класифицирани като компоненти на собствения капитал, ако са налице определени условия;
- МСФО 8 Оперативни сегменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Този стандарт е заместил МСС14. Стандартът изисква “управленски подход” при определянето на сегментите и представянето на сегментната информация в публичните финансови отчети, аналогично на установената вътрешно-управленска отчетност;
- МСФО 2 (променен) Плащане на база акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) – относно условия за придобиване (на права) и отменяния (анулирания). Тези промени поясняват определенията за условията за придобиване (на права), въвеждат концепцията за условия за непридобиване (на права) като налагат изискването последните да бъдат отразени в справедливата стойност на датата на предоставянето (споразумяването). Също

така са включени правила за счетоводното третиране на условията на непридобиване (на права) и отменянията (анулиранията);

- МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) Промените в стандарта изискват допълнителни оповестявания относно оценяването по справедлива стойност по нива на йерархия на оценките и за ликвидния риск, в частта на деривативните трансакции и активи, използвани за управление на ликвидността;
- КРМСФО 12 Договори по концесионни услуги (в сила за годишни периоди от 01.01.2008 г.- прието от ЕК за 2009/2010 г.). Това тълкувание се прилага за договори, при което дружество-оператор от частния сектор участва в изграждането, финансирането, оперирането и поддържането на инфраструктурата, предназначена за услуги от публичния сектор;
- КРМСФО 13 Програми за лоялност на клиентите (в сила за годишни периоди от 01.07.2008 г. – прието от ЕК за 2009 г.). Това тълкувание дава пояснение, че в случаите, когато продукти или услуги се продават заедно с някаква форма на стимул за лоялност от страна на клиента, то тези взаимоотношения са многокомпонентни, и вземането по получаваното от клиента възнаграждение се разпределя между отделните компоненти на база справедлива стойност;
- КРМСФО 14 МСС 19 – Лимит относно актив от дефинирани доходи, минимални изисквания за фондиране и тяхното взаимодействие (в сила за годишни периоди от 01.01.2008 г. – прието от ЕК за 2009 г.) Това тълкувание дава насоки относно оценяването на ограничението в МСС19 за сумата на надвишението, което може да се признава като актив. То обяснява също и как актив или пасив по пенсия може да бъде повлиян от договорни или законови изисквания за минимално фондиране;
- КРМСФО 15 Споразумение за изграждане на недвижими имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г. - прието от ЕК за 2010 г.). Това тълкувание дава пояснения кога и как приходите и разходите от продажба на недвижими имоти следва да бъдат признати, в случай че споразумението между купувач и строител е сключено преди изграждането на имота да е приключило, вкл. по различните случаи и схеми на приложението на МСС11 и МСС18;
- КРМСФО 16 Хеджиране на нетната инвестиция в чуждестранна дейност(в сила за годишни периоди от 01.10.2008 г. - прието от ЕК за от 01.07. 2009 г.). Това тълкувание дава пояснения относно хеджирането на нетна инвестиция в

чуждестранна дейност, като най-вече съдържа насоки за идентифициране на валутните рискове за квалифицирането на счетоводно отчитане на хеджирането на нетната инвестиция, както и как дружеството да определи сумата на печалбите и загубите, свързани с нетната инвестиция и с хеджиращия инструмент, за целите на признаването ѝ при освобождаването от инвестицията.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2009 г., няколко стандарти, променени стандарти и тълкувания, които не са били приети за по-ранно приложение от дружеството. Едни от тях са приети за действащи за 2009 г., но за годишни периоди, започващи след 1 януари 2009 г., а други – за годишни периоди, започващи на и след 1 януари 2010 г. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството за следващи периоди:

Приети за периоди, започващи поне на 1 януари 2010 година.

- Подобрения в МСФО (м. април 2009 г.) – подобрения в МСС 1, 7, 17, 18, 36, 38 и 39, както и МСФО2, 5, и 8, и КРМСФО 9 и 16 (основно в сила за годишни периоди от 01.01.2010 г.- не приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност в правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията.
- МСС 24 (променен) Оповестявания за свързани лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2011 г. – не е прието от ЕК). Промените са насочени към подобряване на определението за обхвата и типовете свързани лица, както и въвеждат по-специфично правило за частично изключение от пълно оповестяване по отношение на свързани лица-държавни органи от международно, национално и местно ниво и други предприятия-тяхна собственост;
- МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2013 г. – не е приет от ЕК) Новият стандарт замества части от МСС39, като установява принципи, правила и критерии за класификация и оценка на финансовите активи, вкл. хибридните договори. Той въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на предприятието

за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи, като се въвеждат две основни групи и респ. типа оценки – по амортизируема и по справедлива стойност.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2009 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството, доколкото неговата дейност не е в посочваните стопански сектори, нито има такава практика или извършва подобни сделки и операции:

А. Приети за периоди, започващи след 1 януари 2009 година

- МСФО 3 (променен) Бизнес комбинации и свързаните с него промени в МСС27, МСС28, МСС 31, МСС21 и МСФО7 (в сила за годишни периоди от 01.07.2009 г.) Промените в стандарт МСФО 3 са свързани с: разширяване на определението на “бизнес”, което вероятно би довело до разширяване на обхвата на придобиванията третиран като бизнес комбинации; оценяването на малцинственото (неконтролиращото) участие и представянето на сделките с него; третирането на разходите по придобиванията; оценяването на частта от цената на придобиването под условие и ефектите от нейните последващи промени; оценяване на предишни дялове в придобиваното дружество при поетапното придобиване и третиране на ефектите. Основните промени в МСС27 са свързани с новото третиране на операциите по промяна на дела на дружеството- майка в капитала на дъщерно дружество, без да има придобиване или загуба на контрол – такива операции се третират като капиталови сделки между собственици (акционери) в качеството им на собственици (акционери). Поради това последните не водят до отчитане на репутация или респ. на печалби или загуби.
- МСС 39 (променен) Финансови инструменти: Признаване и оценяване (в сила за годишни периоди от 01.07.2009 г. - приет от ЕК за от 01.11.2009 г.) – относно хеджирани позиции отговарящи на условията. Направената промяна пояснява, че е разрешено предприятие да даде предназначение на част от промените в справедливите стойности или на паричните потоци на даден финансов инструмент като хеджиран обект;

- КРМСФО 9 (променен) Повторна оценка на внедрените деривативи и МСС 39 (променен) Финансови инструменти: Признаване и оценяване (в сила за годишни периоди от 30.06.2009 г. - приет от ЕК за 2009 г.) Направената промяна установява, че предприятие следва да прецени дали внедрен дериватив трябва да бъде отделен от основния договор, когато то рекласифицира един хибриден финансов актив извън категорията “отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата”. Тази преценка трябва да бъде направена на база обстоятелствата, които съществуват не по-късно от на датата, на която предприятието е станало за първи път страна по договора и датата на значителна промяна в договора, която засяга съществено паричните потоци по него. Ако деривативът не би могъл да бъде надеждно оценен, целият хибриден инструмент трябва да остане класифициран в категорията “отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата”;
- КРМСФО 17 Разпределяне на непарични активи към собствениците (в сила за годишни периоди от 01.07.2009 г. - прието от ЕК за от 01.07.2009 г.). Това тълкувание дава пояснения относно признаването на задължение за дивидент и неговата оценка, особено когато е предвидено разпределението да става чрез непарични активи;
- КРМСФО 18 Трансфер на активи от клиенти (в сила за годишни периоди от 01.07.2009 г. - прието от ЕК за от 01.11.2009 г.). Това тълкувание дава пояснения за счетоводното третиране на получавани активи от предприятия в сектора на комунални услуги (ютилити) от техни клиенти или трети лица, които осигуряват достъп до и услуги свързани със снабдяване с газ, вода, ток и др. подобни. Тези активи са получавани във връзка с осигуряването на достъп или снабдяването с такъв тип услуги/стоки;

Б.Приети за периоди, започващи поне на 1 януари 2010 г.

- МСФО 2 (променен) Плащане на база акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2010 г.- не прието от ЕК). Промяната е свързана с уточняване на обхвата и груповите операции базирани на акции, уреждани в парични средства;
- МСС 32(променен) Финансови инструменти: Представяне (в сила за годишни периоди от 01.02.2010 г. – прието от ЕК за от 01.02.2010 г.) – относно класификация на емитирани права. Промяната е направена за да внесе пояснение в третирането на права, опции и варианти за придобиване на

фиксиран брой от инструментите на собствения капитал на предприятие за фиксирана сума в каквато и да е валута като инструменти на собствения капитал при условие, че те се предлагат *pro rata* на всички съществуващи собственици на същия клас недеривативни инструменти на собствения капитал;

- КРМСФО 14 Предплащания по минимални изисквания за фондиране по МСС19 (в сила за годишни периоди от 01.01.2011 г. – не е прието от ЕК) Промяната е свързана с пояснения за определяне на съществуващата икономическа изгода като намаление в бъдещите вноски при двата случая, при наличие или не на изискване минимално фондиране за вноски, свързани с бъдеща трудова услуга (стаж);
- КРМСФО 19 Погасяване на финансови пасиви с инструменти на собствения капитал (в сила за годишни периоди от 01.07.2010 г. – не е прието от ЕК). Това тълкувание дава пояснения за счетоводното третиране на операции, свързани с изцяло или частично погасяване на финансови задължения към кредитори чрез издаване на инструменти на собствения капитал на предприятието-длъжник – оценка на инструментите на собствения капитал като насрещно възнаграждение и третиране на получените разлики между оценката им и тази на финансовия пасив, определени ограничения на приложение;

Финансовите отчети са изготвени на база историческата цена.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема за отчетна валута за представяне. Данните в отчета за финансовото състояние и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и на разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в Приложения № 2.18.

2.2. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година (период).

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.3. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната валута и отчетната валута на представяне на финансовия отчет на дружеството е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага заключителния курс на БНБ към 31 декември.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни от тези, по които първоначално са били признати, се третира в отчета за всеобхватния доход като текущи приходи и разходи към "други доходи/(загуби) от дейността", нетно.

2.4. Приходи

Приходите в дружеството се признават на база принципа за начисляване и до степента, до която стопанските изгоди се придобиват от дружеството и доколкото приходите могат надеждно да се измерят.

При продажбите на стоки приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи от собствеността на стоките преминават в купувача.

При предоставянето на услуги, приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към датата на отчета за финансовото състояние, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката и разходите за приключването ѝ.

Приходите се оценяват на база справедливата цена на продадените стоки и услуги, нетно от косвени данъци (данък добавена стойност) и предоставени отстъпки и работи.

Нетните разлики от промяна на валутните курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета

за всеобхватния доход, когато възникнат, като се представят нетно към “други доходи/(загуби) от дейността”. В тази статия се представят и лихвите по банковите текущи сметки.

Приходите от лихви по предоставени депозити се представят в статията „финансови приходи” от отчета за всеобхватния доход.

Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход, когато възникнат, и се състоят от: лихвени разходи, вкл. банкови такси и други преки разходи по кредити и банкови гаранции, курсови разлики от валутни заеми (нетно).

2.5. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени във финансовия отчет по историческа цена на придобиване (себестойност) намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

Дружеството е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им. Този разход се представя към разходите за амортизация в отчета за всеобхватния доход.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е модела на себестойността по МСС 16 – себестойност, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които

имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на дълготрайните материални активи. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Срокът на годност на отделните групи активи е определен от ръководството съобразно: физическото износване, спецификата на оборудването, предоставената информация от предприятието-производител на тези активи, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Полезният живот по групи активи е както следва:

- машини и оборудване – 7 г.
- сървъри и принтери – 5 г.
- компютри – 3 г.
- транспортни средства – 8 г.
- стопански инвентар – 7 г.

Когато отделни части на определен актив имат различен полезен живот те се обособяват като самостоятелни компоненти за целите на амортизирането.

Определеният срок на годност на дълготрайните активи се преглежда в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на дълготрайните материални активи подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се коригира до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност, като се прилага дисконтов фактор преди данъци, който отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход.

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход.

2.6. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени лицензи за ползване на програмни продукти.

В дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава загубите от обезценката се включват в отчета за всеобхватния доход.

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход.

2.7. Материални запаси

Материалните запаси се оценяват по по-ниската от: доставна себестойност и нетна реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат материалите и стоките в тяхното настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността) - това са всички доставни разходи, които включват: покупна цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалните запаси в готов за тяхното използване вид.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на първа входяща-първа изходяща цена.

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация. Тя се определя на база анализ от специалисти в дружеството, като се използва информация за цени от последни доставки и/или офертни цени на материални запаси от същия вид.

2.8. Търговски и други вземания

Търговските вземания се представят и отчитат по справедлива стойност на база стойността на оригинално издадената фактура (себестойност), намалена с размера на обезценката за несъбираеми суми. Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или на част от нея съществува висока несигурност. Балансовата стойност се коригира чрез използването на корективна сметка, където се натрупват всички обезценки, а сумата на загубата от обезценка за периода се признава в отчета за всеобхватния доход към други разходи. В случаите на последващо възстановяване на обезценка то се посочва към други доходи за сметка на намаление на коректива.

Несъбираемите вземания се изписват, когато правните основания за това настъпят.

2.10. Депозити в банки

Депозити в банки представляват вземания от банки по инвестирани свободни парични ресурси под формата на срочни депозити с оригинален матуритет над 3 месеца. Депозитите се оценяват и се представят в отчета за финансовото състояние по амортизируема стойност.

В счетоводния баланс те се представят към групата на “депозити в банки”, с инвестиционна цел, а в отчета за паричните потоци – към паричните потоци, ангажирани в инвестиционната дейност на дружеството.

2.11. Пари и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - краткосрочните депозити в банки, чийто оригинален матуритет е по-малък от 3 (три) месеца .

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- получените лихви по разплащателни сметки са представени в оперативната дейност;
- получените лихви от инвестиции на дружеството в постоянно продължавани парични депозити – като инвестиционна дейност, доколкото по съдържание тези операции представляват инвестиране на свободни ресурси на дружеството.

- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи се посочва като “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец).

2.12.Задължения към доставчици и други задължения

Задълженията към доставчици и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (себестойност), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при който не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва. Приложение 2.17.

2.13.Оперативен лизинг

Лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за доходи на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.14. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Съгласно българското законодателство дружеството е задължено да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Трудовите отношения с работниците и служителите на дружеството, в качеството му на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда.

Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) в Универсален пенсионен фонд (за лицата, родени след 31.12.1959 г.), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване.

Размерите на задължителните социалноосигурителните вноски и начинът на разпределянето им между работодателя и служителя са определени в Кодекса за социално осигуряване (КСО). Допълнително, със Закона за бюджета на ДОО за съответната година се утвърждават размерите на минимален и максимален месечен осигурителен доход, на вноската за фонд ГВРС и диференцираните размери на вноската за ТЗПБ. Размерът на задължителната здравноосигурителна вноска се определя със Закона за бюджета на НЗОК за съответната година, а начинът на разпределянето ѝ между работодателя и служителя е дефиниран в Закона за здравното осигуряване (ЗЗО). Общият размер на вноската за фонд “Пенсии”, ДЗПО в УПФ/ППФ, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица” и здравно осигуряване за 2008 г. и 2009 г. за работещите при условията на трета категория труд, каквито са заетите в дружеството, е както следва:

- за периода 01.01.2008 г. – 31.12.2008 г.:

- за работещите при условията на трета категория труд: 32.5% (от които 19.5% за сметка на работодателя);

- за периода 01.01.2009 г. – 31.12.2009 г.:

- за работещите при условията на трета категория труд: 30.5% (от които 17.5% за сметка на работодателя);

- за периода 01.01.2010 г. – 31.12.2010 г.:

- за работещите при условията на трета категория труд: 28.5% (от които 16.4% за сметка на работодателя).

В допълнение, работодателят внася изцяло за своя сметка осигурителна вноска за фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”, в размер на 0.1% (за 2009 г. и 2010 г.), както и осигурителна вноска за фонд “Трудова злополука и професионална болест”, която е диференцирана за различните предприятия – от 0.4% до 1.1% в зависимост от икономическата дейност на предприятието (съгласно Приложение към ЗБДОО за съответната година). За дружеството тази вноска е 0.4 % (за 2009 г. и 2008 г.)

Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство и са планове с дефинирани вноски. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фондове “Пенсии”, фонд “Общо заболяване и майчинство”, фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест”, фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”, както и за допълнително задължително пенсионно осигуряване (универсални и професионални пенсионни фондове) - на база фиксираните по закон проценти (посочени по-горе) и няма друго допълнително правно или конструктивно задължение за доплащане във фондовете в бъдеще. Аналогично са задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от дружеството вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, коригирана с размера на непризнатите актюерски печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби - в отчета за всеобхватния доход.

Разходите за минал стаж се признават веднага в отчета за всеобхватния доход.

Към датата на всеки годишен финансов отчет, дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Тези, които надвишават 10 % от сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи в края на предходната година, се амортизират и признават в отчета за всеобхватния доход за срока на усреднения остатъчен срок на трудов стаж.

Измененията в размера на задълженията на дружеството към персонала за обезщетения при пенсиониране, вкл. и лихвата от разгръщането на сегашната стойност и признатите актюерски печалби или загуби се признават към разходи за персонала в отчета за всеобхватния доход.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор, преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие - брутното трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер на 2 брутни месечни работни заплати;

- за неизползван платен годишен отпуск - за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.15. Акционерен капитал и резерви

“БОРИКА” е акционерно дружество. Като такова то е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството за изпълнение на техните вземания към него. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава дружеството е длъжно да формира и **фонд Резервен**, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, по решение на Общото събрание;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Съгласно изискванията на Търговския закон средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

2.16. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата се определят в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчната ставка за 2009 г. е 10 %. (2008 г.: 10 %)

Отсрочените данъци се определят чрез прилагане на балансовия пасивен метод по отношение на всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна и облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспадат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглеждат на всяка дата на отчета за финансовото състояние и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени директно в собствения капитал или друга балансова позиция, също се отчитат директно към съответния капиталов компонент или балансовата позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода, през който активите ще се реализират, а пасивите ще се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или в голяма степен на сигурност се очаква да са в сила. Приложената данъчна ставка към 31.12.2009 г. е 10 % (31.12.2008 г.: 10 %).

2.17. Финансови инструменти

2.17.1. Финансови активи

Дружеството класифицира своите финансови активи в категорията “кредити и вземания”, включително паричните средства и еквиваленти. Класификацията е в зависимост от същността и целите (предназначението) на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи на дружеството към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно дружеството признава в отчета за финансовото състояние финансовите активи на датата на търгуване – датата, на която то се е обвързало (поело е окончателен ангажимент) да закупи съответните финансови активи. Всички финансови активи първоначално се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние на дружеството, когато правата за получаване на парични средства (потоци) от тези активи са изтекли, или са прехвърлени и дружеството е прехвърлило съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице). Ако дружеството продължава да държи съществената част от рисковете и ползите асоциирани със собствеността на даден

трансфериран финансов актив, то продължава да признава актива в отчета за финансовото състояние, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Те се оценяват в отчета за финансовото състояние по тяхната амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в един обичаен оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Тази група финансови активи включва: търговски вземания, други вземания от контрагенти и трети лица, парични средства и парични еквиваленти от отчета за финансовото състояние. Лихвеният доход по вземанията се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под три месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в отчета за доходите към “други доходи от дейността”.

2.17.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на дружеството включват задължения към доставчици и други контрагенти. Първоначално те се признават в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизируема стойност по метода на ефективната лихва. (Приложение № 2.11)

2.18. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството. (Приложение № 19)

Обезценки на вземания

Провизия за обезценка на търговски вземания се формира когато са налице обективни доказателства, че дружеството няма да може да събере цялата сума по тях съгласно оригиналните условия на вземанията. Значителни финансови затруднения на длъжника по вземането, вероятност длъжникът да влезе в процедура по несъстоятелност, или друга финансова реорганизация, неизпълнението или просрочието в плащането повече от 90 дни се вземат под внимание от ръководството, когато се определя и класифицира дадено вземане за обезценка. Стойността на обезценката е разликата между балансовата стойност на даденото вземане и сегашната стойност на очакваните бъдещи парични потоци от това вземане, дисконтирани по пазарен лихвен процент към датата на отчета за финансовото състояние (на

БОРИКА АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2009 г.

база инвестиционните депозити). Когато дадено вземане се прецени като напълно несъбираемо, то се отписва.

3. ПРИХОДИ

	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
<i>Приходите</i> по видове са от:		
Предоставяне на услуги	13,392	12,586
Продажби на модули и консумативи за банкомати	193	662
Продажби на лицензи за ново инсталирани терминални устройства и сертификати	157	350
Общо	<u>13,742</u>	<u>13,598</u>

Приходите от предоставяне на услуги включват:

	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
Транзакции с банкови карти	9,433	8,903
Персонализация и управление на карти	1,624	1,549
Инсталация на терминални устройства ATM и ПОС и сервиз на ATM	1,515	1,480
Телекомуникационни такси	392	351
Такси Aristion, Master Card, 3 D търговци	177	105
Услуги по реализиране на интерфейсна връзка	164	89
Обучение на оператори на ATM	72	90
Допълнителни услуги (справки, статистики)	15	19
Общо	<u>13,392</u>	<u>12,586</u>

4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

<i>Другите доходи и загуби от дейността, нетно,</i> включват:	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
Лихви по текущи сметки	9	17
Положителни/(отрицателни) разлики от промяна на валутни курсове, нетно	(103)	165
<i>Приходи от продажби на дълготрайни активи</i>	9	-
<i>Балансова стойност на продадени дълготрайни активи</i>	(13)	-
Загуба от продажба на дълготрайни активи	(4)	-
Общо	<u>(98)</u>	<u>182</u>

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

<i>Разходите за материали</i> включват:	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
Основни материали	202	234
Горива и енергия	74	80
Офис и канцеларски материали	28	30
Рекламни материали	23	21
Общо	327	365

Разходите за *основни материали* включват: ленти, използвани при персонализация на банкови карти, пликове за отпечатване на ПИН писма и материали използвани при сервизирането на банкомати.

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

<i>Разходите за външни услуги</i> включват:	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
Сервизни и лицензни такси	1,122	1,033
Такси за сертификати	227	160
Услуги по комуникация	171	246
Наеми	160	147
Консултантски услуги	139	131
Транспорт и монтаж на АТМ	138	238
Обучения	45	86
Такса за сетълмент на междубанкови транзакции	20	20
Застраховки	18	17
Банкови такси	17	12
Данъци и такси	11	8
Текущи ремонти	8	15
Абонамент	5	4
Други услуги	4	2
Общо	2,085	2,119

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:

	2009 BGN '000	2008 BGN '000
Възнаграждения и заплати	2,102	1,848
Вноски по социалното осигуряване	231	242
Социални придобивки и плащания	217	203
Начислени суми за неизползвани платени отпуски	106	86
Начислени суми за осигуровки върху отпуски	17	13
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала	16	13
Общо	<u>2,689</u>	<u>2,405</u>

Начисленията за дългосрочни задължения на персонала включват:

	2009 BGN '000	2008 BGN '000
Разход за текущ стаж	11	9
Разход за лихви	5	4
Общо	<u>16</u>	<u>13</u>

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи за дейността включват:

	2009 BGN '000	2008 BGN '000
Командировки	45	78
Обезценка на капитализирани разходи за придобиване на нематериални активи	25	-
Брак на активи	19	22
Представителни разходи	16	12
Други	-	4
Общо	<u>105</u>	<u>116</u>

9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

Финансовите приходи в размер на 1,173 х.лв. (2008 г.: 382 х.лв.) включват приходи от лихви по предоставени депозити в банки.

10. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Основните компоненти на разхода за данък за периодите, завършващи на 31 декември са:

	2009 BGN '000	2008 BGN '000
<u>Отчет за всеобхватния доход</u>		
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	8,654	7,435
Текущ разход за данък върху печалбата за годината 10% (2008 г. :10 %)	865	743
Отстъпка съгласно чл. 92 ал.5 от ЗКПО	(1)	(1)
<i>Отсрочени данъци върху печалбата</i>		
Свързани с възникване и обратно проявление на временни разлики	(44)	(18)
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход	820	724
Равнение на разхода за данък върху печалбата, определен прямо счетоводния резултат		
	2009 BGN '000	2008 BGN '000
Счетоводна печалба за годината	8,186	7,225
Данък върху печалбата - 10 %	819	722
Отстъпка съгласно чл. 92 ал.5 от ЗКПО	(1)	(1)
<i>От непризнати суми по данъчни декларации свързани с: увеличения – 23 х.лв. (2008 г.: увеличения - 28 х.лв.)</i>	2	3
Общо	820	724

11. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	<i>Земя</i>		<i>Машины, съоръжения и оборудване</i>		<i>Транспортни средства и други</i>		<i>Разходи за придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2008	2006
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност										
Салдо на 1 януари	392	392	6,648	6,347	308	306	306	216	7,654	7,261
Придобити	-	-	749	477	71	7	7,767	234	8,587	718
Отписани	-	-	(481)	(176)	(46)	(5)	-	(144)	(527)	(325)
Салдо на 31 декември	392	392	6,916	6,648	333	308	8,073	306	15,714	7,654
Натрупана амортизация										
Салдо на 1 януари	-	-	4,276	3,500	189	152	-	-	4,465	3,652
Начислена амортизация за годината	-	-	855	952	37	42	-	-	892	994
Отписана амортизация	-	-	(479)	(176)	(34)	(5)	-	-	(513)	(181)
Салдо на 31 декември	-	-	4,652	4,276	192	189	-	-	4,844	4,465
Балансова стойност на 31 декември	392	392	2,264	2,372	141	119	8,073	306	10,870	3,189
Балансова стойност на 1 януари	392	392	2,372	2,847	119	154	306	216	3,189	3,609

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи към 31 декември включват:

- разходи по изграждане на нова сграда – 6,683 х.лв.(31.12.2008 г. : 306 х.лв.);
- сървъри във връзка с мигрирането на Системата за финансово обслужване – 508 х.лв. (31.12.2008 г.: няма)
- UPS система, предназначена за резервно електро-захранване – 495 х.лв. (31.12.2008 г.: няма);
- аванс за комуникационно оборудване – 377 х.лв. (31.12.2008 г.: няма)
- други - 10 х.лв.

Към 31.12.2009 г. в състава на дълготрайните материални активи са включени активи с отчетна стойност 1,570 х. лв. (31.12.2008 г.: 803 х.лв.), които са напълно амортизирани, но продължават да се използват в стопанската дейност.

Преглед за обезценка

Към 31.12.2009 г. е направен преглед на оценките на дълготрайните материални активи от технически експерти на дружеството, за да се определи дали са настъпили условия за тяхна обезценка. Въз основа на този преглед ръководството на “БОРИКА” АД е определило, че към 31.12.2009 г. не са установени условия за обезценка в стойността на дълготрайните активи.

Към 31.12.2009 г. няма учредени тежести (ипотеки, залози) върху машините и оборудването на дружеството (31.12.2008 г.: няма).

12. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<i>Програмни продукти</i>		<i>Разходи за придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Отчетна стойност						
Салдо на 1 януари	3,236	3,136	69	25	3,305	3,161
Придобити	321	121	-	44	321	165
Отписани	(35)	(21)	-	-	(35)	(21)
Трансфер	44	-	(44)	-	-	-
Салдо на 31 декември	3,566	3,236	25	69	3,591	3,305
Натрупана амортизация						
Салдо на 1 януари	2,457	2,042	-	-	2,457	2,042
Начислена амортизация за годината	384	436	-	-	384	436
Отписана амортизация за годината	(35)	(21)	-	-	(35)	(21)
Обезценка	-	-	25	-	25	-
Салдо на 31 декември	2,806	2,457	25	-	2,831	2,457
Балансова стойност на 31 декември	760	779	-	69	760	848
Балансова стойност на 1 януари	779	1,094	69	25	848	1,119

13. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

Като други нетекущи активи в отчета за финансовото състояние към 31.12.2009 г. е представена сумата в размер на 441 х.лв., представляваща предплатени разходи за гаранционно обслужване на дълготраен актив до м. ноември 2014 г. (31.12.2008 г.: няма).

14. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси на дружеството към 31 декември включват:

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Стоки	150	129
Материали	<u>32</u>	<u>58</u>
Общо	<u>182</u>	<u>187</u>

Наличните *стоки* се състоят от интегрирани модули и модеми за доокомплектоване на банкомати.

Наличните към 31 декември *материали* включват: ленти за персонализация на карти, пликове за отпечатване на ПИН писма.

Наличните материални запаси са представени в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване.

15. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

Търговските вземания включват:

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Вземания от клиенти	1,340	1,478
<i>в т.ч. до 3 м.</i>	<i>1,340</i>	<i>1,478</i>
Предоставени аванси на доставчици за услуги	<u>40</u>	<u>3</u>
Общо	<u>1,380</u>	<u>1,481</u>

Вземанията от клиенти към 31.12.2009 г са текущи и са свързани с услуги, предоставени през месец декември 2009 г. По-голямата част от тях са събрани в началото на 2010 г.

Вземанията са левови и безлихвени.

Всички вземания се обслужват редовно в рамките на 30 дни от датата на получаване на фактурата.

16. ДРУГИ ТЕКУЩИ АКТИВИ

Другите текущи активи включват:

	31.12.2009	31.12.2008
	BGN '000	BGN '000
Предплатени разходи	338	172
Данъци за възстановяване	114	17
Други	6	30
Общо	458	219

Предплатени разходи за бъдещи периоди включват:

	31.12.2009	31.12.2008
	BGN '000	BGN '000
Предплатени сервизни и лицензни такси	272	112
Медицински такси	37	31
Годишна такса RINGS	20	20
Застраховки	9	9
Общо	338	172

Тези разходи ще бъдат признати като текущи в отчета за всеобхватния доход през следващите 12 месеца на равни месечни вноски.

Данъците за възстановяване включват:

	31.12.2009	31.12.2008
	BGN '000	BGN '000
Данък върху добавена стойност	97	-
Данък при източника	17	17
Общо	114	17

17. ДЕПОЗИТИ В БАНКИ

<i>Депозитите в банки</i> включват:	31.12.2009 BGN '000	31.12.2008 BGN '000
Срочни депозити във валута, с оригинален матуритет 6 месеца	2,362	2,388
Срочни депозити в лева, с оригинален матуритет от 6 до 12 месеца	2,042	15,079
	4,404	17,467

Договорените лихвени равнища на депозитите в лева са 5.75% .

Към 31.12.2009 г. амортизируемата стойност на предоставените депозити във валута включва: 162 х. евро и 1,498 х.щ.д. (31.12.2008 г.: 162 х. евро и 1,494 х. щ. д.) при договорени лихвени нива от 2,5 % до 3,15 % (2008 г.: от 1.85 % до 2.6 %).

18. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства и парични еквиваленти включват:

	31.12.2009 BGN '000	31.12.2008 BGN '000
Срочни депозити в лева с оригинален матуритет до 3 месеца	15,029	-
<i>в т.ч.: начислени лихви</i>	29	-
Разплащателни сметки в лева	3,993	7,238
Разплащателни сметки във валута	3,712	1,318
Парични средства в каса	3	4
Общо	22,737	8,560

Договорените лихвени равнища на депозитите в лева са 4.65 %.

Паричните средства по разплащателни сметки във валута са в щатски долари –2,703 х. щ.д. и в евро – 13 х.евро (31.12.2008 г.: 943 х. щ.д. и 4 х.евро).

Лихвените равнища по разплащателните сметки във валута и лева за 2009 г. са в размер от 0.1% до 0.2 % (2008 г: от 0.1% до 0.2 %).

Равнение на парични средства и парични еквиваленти в отчета за финансовото състояние и в отчета за паричните потоци към 31 декември:

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Парични средства и парични еквиваленти в отчета за финансовото състояние	22,737	8,560
Начислени лихви към 31 декември по срочни депозити в лева с оригинален матуритет до 3 месеца	<u>(29)</u>	<u>-</u>
Парични средства и парични еквиваленти в отчета за паричните потоци	<u>22,708</u>	<u>8,560</u>

19. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Основен акционерен капитал	5,000	5,000
Резерви	26,128	19,627
Нетна печалба за годината	<u>7,366</u>	<u>6,501</u>
Общо	<u>38,494</u>	<u>31,128</u>

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2009 г. регистрираният акционерен капитал на “БОРИКА” АД е разпределен в 5,000 обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност 1,000 лв. всяка една.

Счетоводната балансова стойност на една акция към 31.12.2009 г. е в размер на 7,699 лева (31.12.2008 г.:6,226 лева).

Резервите на дружеството са формирани от разпределение на печалбите, съгласно изискванията на Търговския закон и устава на дружеството.

20. ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние :

	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>
	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Описание на обектите				
Имоти, машини и оборудване	1,147	(115)	1,511	(151)
Общо пасиви по отсрочени данъци	1,147	(115)	1,511	(151)
Начисления за непозвани отпуски	(207)	21	(168)	17
Начисления за дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	(89)	9	(73)	7
Обезценка на капитализирани разходи за придобиване на нематериални активи	(24)	2	-	-
Общо активи по отсрочени данъци	(320)	32	(241)	24
Нетно салдо на отсрочени данъци върху печалбата	827	(83)	1,270	(127)

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността, отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба през следващите отчетни периоди.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за годината е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 1 януари 2009</i>	<i>Признати в отчета за всеобхватния доход</i>	<i>Салдо на 31 декември 2009</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Имоти, машини и оборудване	(151)	36	(115)
Начисления за непозвани отпуски	17	4	21
Начисления за дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	7	2	9
Обезценка на капитализирани разходи за придобиване на нематериални активи	-	2	2
Общо	(127)	44	(83)

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 1 януари 2008</i>	<i>Признати в отчета за всеобхватния доход</i>	<i>Салдо на 31 декември 2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Имоти, машини и оборудване	(168)	17	(151)
Начисления за непозвани отпуски	17	-	17
Начисления за дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	6	1	7
Общо	(145)	18	(127)

21. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

Задълженията към персонала включват сегашната стойност на задължението на дружеството за изплащане на обезщетения на наетия персонал при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в същото предприятие, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране (Приложение № 2.13). За определянето на тези задължения дружеството е назначило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер. На база на изготвения от актюера доклад е определено задължение в отчета за финансовото състояние към 31.12.2009 г. в размер на 89 хил.лв. (31.12.2008 г.: 73 х лв.).

Изменението на признатото в отчета за финансовото състояние задължение на дружеството за изплащане на дефинирани доходи на персонала при пенсиониране е както следва:

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	87	72
Непризната актюерска (загуба) на 1 януари	(14)	(12)
Задължение признато в отчета за финансовото състояние на 1 януари	73	60
Разход, признат в отчета за всеобхватния доход за периода	16	13
Задължение признато в отчета за финансовото състояние на 31 декември	89	73
Непризната актюерска (загуба) на 31 декември	(17)	(14)
Сегашна стойност на задълженията на 31 декември	106	87

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране и определянето на актюерската (печалба)/загуба е както следва:

	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	87	72
Разход за лихви за периода	5	4
Разход за текущ стаж за периода	11	9
Актюерска загуба за периода	3	2
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	106	87

При определяне на стойността към 31.12.2009 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението в България за периода 2005 г.- 2007 г.;
- темп на текучество – от 10% до 0%, в зависимост от пет обособени възрастови групи (31.12.2008 г.: от 10% до 0% в зависимост от пет обособени възрастови групи);
- дисконтов фактор - използвана е норма на база ефективен годишен лихвен процент $i = 7,0 \%$ (31.12.2008 г.: 6,2 %). Той се основава на доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Като се има предвид, че средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 10 години, дисконтовата норма е определена чрез екстраполация;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 10 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период за 2010 г., а за останалите е предвидено – 4 % за всяка година.

22. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Търговските и други задължения включват:

	31.12.2009	31.12.2008
	BGN '000	BGN '000
Задължения към доставчици	2,293	165
Получени аванси от клиенти за услуги	19	10
Общо	<u>2,312</u>	<u>175</u>

Задълженията към доставчици са левови и безлихвени и са погасени в началото на 2010 г.

Всички задължения се обслужват редовно в рамките на 30 дни от датата на получаване на фактурата.

23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Задълженията за данъци включват:

	31.12.2009	31.12.2008
	BGN '000	BGN '000
Данъци върху печалбата	46	75
Данъци при източника и други данъци	1	1
ДДС	-	204
Общо	<u>47</u>	<u>280</u>

Данъчните задължения на дружеството към 31.12.2009 г. са текущи.

До датата на издаване на отчета на дружеството са извършени ревизии и проверки, както следва:

- Данъчна проверка по Закона за корпоративното подоходно облагане – до 31.12.2005 г.
- Данъчна проверка по ЗДДС – до 31.12.2005 г.
- Национален осигурителен институт – до 30.06.2004 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала включват начислени суми в размер на 178 х. лв., представляващи дължими възнаграждения за неползвани отпуски от персонала (31.12.2008 г.: 143 х. лв.).

Задълженията към социалното осигуряване съдържат начислени осигуровки върху сумите за неползвани отпуски от персонала в размер на 29 х. лв. (31.12.2008 г.: 25 х. лв.).

25. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Българска народна банка (БНБ) притежава 36.24 % от капитала на дружеството, като се явява мажоритарен акционер, а дружеството - нейно асоциирано предприятие.

Осъществените през 2009 година и 2008 година сделки с Българска народна банка са както следва:

	2009	2008
	BGN '000	BGN '000
Доставки от БНБ	20	20
Продажби на БНБ	23	23

Дружеството заплаща годишна такса на стойност 20 х. лв. на Българска народна банка за участие в системата за брутен сетълмент в реално време **RINGS**.

Услугите, които се предоставят на Българска народна банка са свързани с обслужването на банкомати, собственост на "БОРИКА" АД.

Към 31.12.2009 г. вземанията от свързани лица са в размер на 2 х.лв.(31.12.2008 г.: 2 х.лв).

Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват заплати и други краткосрочни доходи в размер на 348 х. лв. за 2009 г. (2008 г.: 297 х.лв.).

26. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност дружеството е изложено на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите на прогнозиране на финансови пазари и за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на услугите, предоставяни от дружеството, да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на извършваните от него инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложено дружеството при осъществяване на търговските му операции, както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Пазарен риск

а. Валутен риск

Дружеството не е изложено на значителен валутен риск, защото почти изцяло неговите операции и сделки са деноминирани в български лева и/или евро, доколкото последното е с фиксиран курс спрямо лева по закон. То поддържа и определени валутни експозиции, деноминирани в щатски долари под формата основно на банкови депозити и текущи сметки с парични средства, необходими предимно за осигуряване на бъдещи разплащания по доставки на активи за дейността, деноминирани в щатски долари.

БОРИКА АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2009 г.

Таблиците по-долу обобщават експозицията на дружеството към валутния риск:

31 декември 2009 година	В USD	в EUR	в български лева	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи				
Търговски вземания	-	-	1,340	1,340
Други вземания	6	-	-	6
Депозити	2,044	318	2,042	4,404
Парични средства и парични еквиваленти	3,688	25	19,024	22,737
Общо финансови активи	5,738	343	22,406	28,487
Финансови пасиви				
Задължения към доставчици	-	3	2,290	2,293
Общо финансови пасиви	-	3	2,290	2,293
31 декември 2008 година	В USD	в EUR	в български лева	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи				
Търговски вземания	-	-	1,481	1,481
Други вземания	30	-	-	30
Депозити	2,072	316	15,079	17,467
Парични средства и парични еквиваленти	1,309	11	7,240	8,560
Общо финансови активи	3,411	327	23,800	27,538
Финансови пасиви				
Задължения към доставчици	-	-	175	175
Общо финансови пасиви	-	-	175	175

Валутният риск спрямо промените на курса на българския лев спрямо щатския долар се наблюдава текущо, като дружеството поддържа парични средства в щатски долара в рамките на прогнозните плащания в тази валута.

Анализ на валутната чувствителност

В таблицата по-долу е представена валутната чувствителност на валутната експозиция на дружеството спрямо щатския долар при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

	<i>USD</i>	
	<i>2009</i>	<i>2008</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>Финансов резултат (печалба или загуба) +</i>	516	307
<i>Собствен капитал (натрупани печалби) +</i>	516	307
<i>Финансов резултат (печалба или загуба) -</i>	(516)	(307)
<i>Собствен капитал (натрупани печалби) -</i>	(516)	(307)

При увеличение с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на дружеството (след облагане) би бил увеличение с 516 хил.лв. или 7% (за 2008 г.: 307 х.лв. или 5 %). Съответно същият ефект би имало и върху собствения капитал.

При намаление с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на дружеството (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по-горе при увеличението.

Ръководството е на мнение, че посоченият по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансовата структура на валутните активи и пасиви отразява и валутната чувствителност на дружеството през съответния период (отчетна година).

б. Ценови риск

Дружеството не е изложено на ценови риск за негативни промени в цените на услугите и стоките, обект на неговите операции, защото те са специфични за определен кръг клиенти и доставчици и има установени процедури за периодично актуализиране спрямо промените на пазара. Също така то не притежава и няма практика да инвестира в ценни книжа.

Кредитен риск

Основните финансови активи на дружеството са под формата на парични средства, текущи и депозитни банкови сметки, търговски и други краткосрочни вземания.

При осъществяване на своята дейност дружеството е изложено на кредитен риск, който е свързан с риска някой от контрагентите му да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към него.

Финансовите активи на дружеството са концентрирани в две групи: парични средства и вземания от клиенти. За ограничаване на риска относно паричните средства политика на дружеството е да оперира само със стабилни финансови институции в България с висока репутация и ликвидна стабилност.

По отношение на клиентите, които са основно банките в България, политиката на дружеството е да извършва продажбите си при условията на незабавно плащане. Събираемостта и концентрацията на вземанията се контролират текущо и стриктно от финансово счетоводния отдел, съгласно установената политика на дружеството. За целта ежедневно се прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва равнение и анализ. Поради това е установена обичайна събираемост в рамките на 30 дни.

Най-голяма концентрация на вземания към 31.12.2009 г., изчислена като относителен дял спрямо балансовата стойност на търговските вземания, дружеството има към следните клиенти:

	31.12.2009	
	BGN'000	%
клиент 1	226	17%
клиент 2	224	17%
клиент 3	145	11%
клиент 4	143	11%

Концентрацията на вземанията от търговски банки по предоставени парични средства в разплащателни сметки и депозити към 31.12.2009 г., изчислена като относителен дял спрямо балансовата стойност на паричните средства и парични еквиваленти и депозити в банки е както следва:

	31.12.2009	
	BGN'000	%
банка 1	24,653	91%
банка 2	2,374	9%

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. То провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства и добра способност на финансиране на стопанската си дейност. Дружеството генерира и разполага с достатъчно собствени оборотни средства и не ползва привлечени кредитни ресурси. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансовия отдел, като се поддържа ежедневна информация за наличните парични средства и предстоящите плащания. За свободните

БОРИКА АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2009 г.

средства се обмисля временно инвестиране при най-добри лихвени равнища – основно в банкови депозити с матуритет между 6 до 12 месеца.

Матуритетен анализ

По-долу са представени финансовите недеривативни активи и пасиви на дружеството към датата на отчета за финансовото състояние, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет и парични потоци. Таблицата е изготвена на база недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която вземането, респ. задължението е изискуемо.

31 декември 2009 година	на виждане	до 1 м.	от 1 до 3 м.	от 3 м. до 1 год.	Общо
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи					
Търговски вземания	-	1,340	-	-	1,340
Други вземания	-	6	-	-	6
Депозити в банки	-	2,363	2,059	-	4,422
Парични средства и парични еквиваленти	7,708	-	15,176	-	22,884
Общо финансови активи	7,708	3,709	17,235	-	28,652
Финансови пасиви					
Задължения към доставчици	-	2,293	-	-	2,293
Общо финансови пасиви	-	2,293	-	-	2,293
31 декември 2008 година	на виждане	до 1 м.	от 1 до 3 м.	от 3 м. до 1 год.	Общо
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи					
Търговски вземания	-	1,481	-	-	1,481
Други вземания	-	30	-	-	30
Депозити в банки	-	2,388	-	16,149	18,537
Парични средства и парични еквиваленти	8,560	-	-	-	8,560
Общо финансови активи	8,560	3,899	-	16,149	28,608
Финансови пасиви					
Задължения към доставчици	7	168	-	-	175
Общо финансови пасиви	7	168	-	-	175

Риск на лихвоносните парични потоци

Като цяло в структурата на активите и пасивите на дружеството лихвоносните финансови инструменти имат силно ограничен дял, представени най-вече от паричните средства по текущи банкови сметки и предоставени банкови депозити. Затова приходите и оперативните парични потоци са само в ограничена степен повлияни от промените в пазарните лихвени равнища. Основната част от лихвоносните активи (депозитите в банки) са с фиксиран лихвен процент, който се запазва непроменен до падежа на съответния депозит.

И към 31.12.2008 г. дружеството не е изложено на лихвен риск от своите дългосрочни и краткосрочни задължения, защото те са обичайно търговски и не са лихвоносни (и за двете представени години).

<i>31 декември 2009 година</i>	<i>с плаващ лихвен %</i>	<i>с фиксиран лихвен %</i>	<i>безлихвени</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Финансови активи				
Търговски вземания	-	-	1,340	1,340
Други вземания	-	-	6	6
Депозити в банки	-	4,332	72	4,404
Парични средства и парични еквиваленти	7,705	15,000	32	22,732
Общо финансови активи	7,705	19,332	1,450	28,487
Финансови пасиви				
Задължения към доставчици	-	-	2,293	2,293
Общо финансови пасиви	-	-	2,293	2,293
<i>31 декември 2008 година</i>	<i>с плаващ лихвен %</i>	<i>с фиксиран лихвен %</i>	<i>безлихвени</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Финансови активи				
Търговски вземания	-	-	1,481	1,481
Други вземания	-	-	30	30
Депозити	-	17,366	101	17,467
Парични средства и парични еквиваленти	8,556	-	4	8,560
Общо финансови активи	8,556	17,366	1,616	27,538
Финансови пасиви				
Задължения към доставчици	-	-	175	175
Общо финансови пасиви	-	-	175	175

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала дружеството цели да създава и поддържа възможности то да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите (съдружниците) и стопански ползи на другите заинтересовани лица от и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитал.

Дружеството текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала си. Характерното за него е, че то традиционно финансира дейността си от собствените си генерирани печалби.

Справедлива стойност

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти. Политиката на дружеството е да оповестява във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, най-вече за които съществуват котировки на пазарни цени.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, търгувани на активни пазари се базира на котирани "цени купува" към датата на отчета за финансовото състояние . Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на отчета за финансовото състояние . Котирани пазарни цени или котировки на дилъри за подобни инструменти се използват за дългосрочни дългове. Други техники, като тези на дисконтираните парични потоци, се използват за определянето на останалите инструменти.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските и други краткосрочни вземания и задължения, и банковите депозити, дружеството очаква да реализира тези финансови активи чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност. Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения), или са отразени в отчета за финансовото състояние по пазарна стойност (предоставени банкови депозити) и поради това тяхната справедлива стойност може да се приеме, че е приблизително равна на балансовата им стойност.

Доколкото все още не съществува достатъчно пазарен опит, стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени. Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансовото състояние оценки на

финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.